

8982
III Aug. St. Dr. P

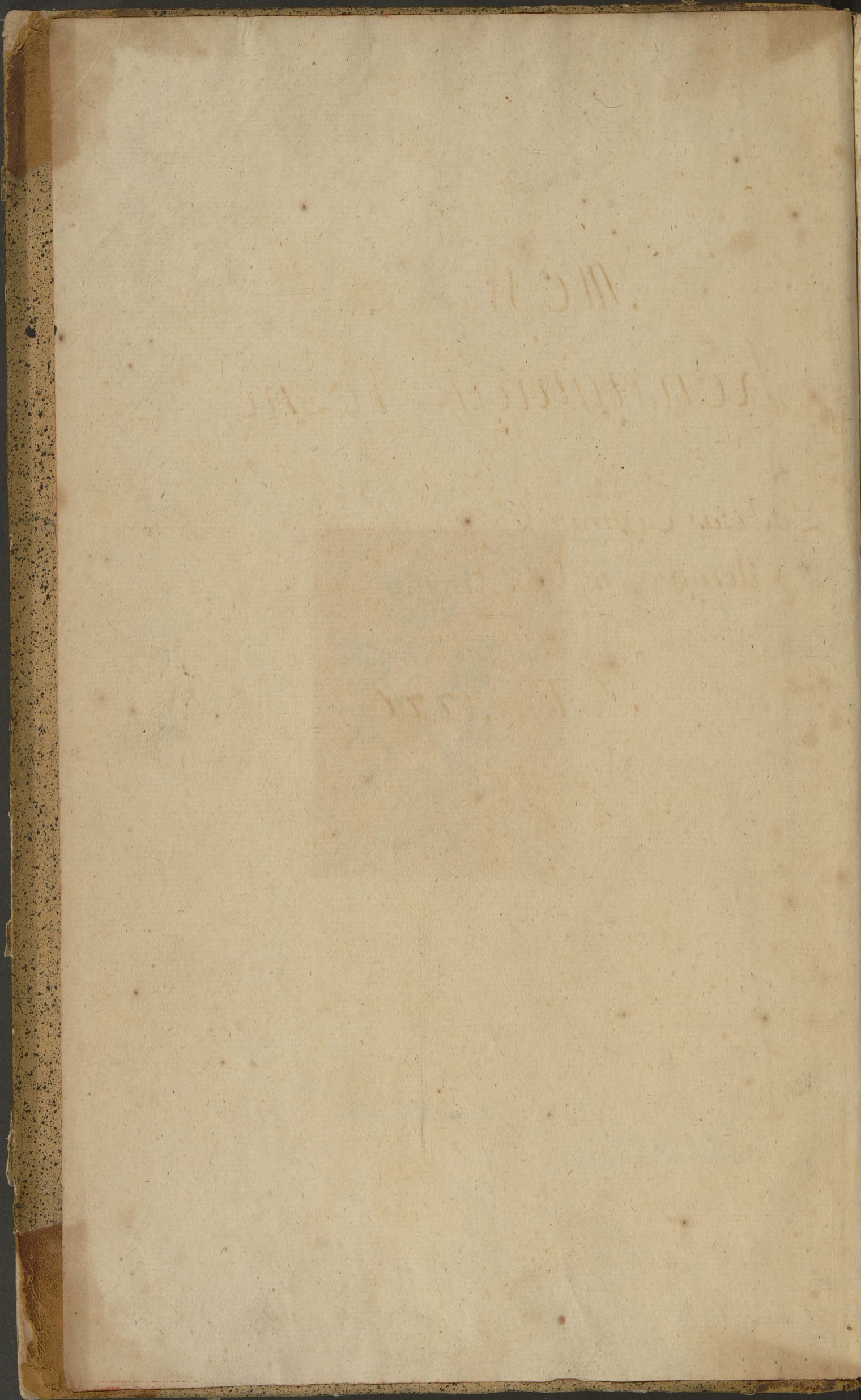
Bandthe 12.

3283 Traus.

VIII. a. 32.

19.

41. 1. 118.

MOWY
Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryinego pod Konfe-
deracya w Warszawie agitującego się
In Publicum

Roku 1776.
WYDANE.

M. C. H. V.

RECHNIKOWSKI

Poloniae Regiae Universitatis Cracoviensis
Institutionis in hunc modum

BIBLIOTHECA
VNIV. MAGELL.
CRACOVIENSIS.

89824

1811. 1. 1. 1.

M O W A
JASNIE WIELMOZNEGO JMCI PANA
R Z E W U S K I E G O *Leves*
HETMANA POLNEGO KORONNEGO
M I A N A
N A
S E Y M I E

D I E 28 A U G U S T I 1776.

NAYIASNIEYSZY KROLU PANIE MOY MIŁOSCIWY.

ZA Wiarę y Wolność z Seymu w niewolę, z niewoli na Buławą Polną idąc, a idąc na Buławę za szczególną Łaską Waszey Krolewskiej Mości, niosę do Tronu Waszey Krolewskiej Mości Pana Mego Miłościwego Serce pełne Wiary, Wolności, y Króla Swego.

Nie umiem Nayiasnieyszy Królu mówić inaczej, iak czuję ani czuję tylko iak Obywatel, tylko iak Polak czuć powinien, y dla tego tu kładę, razem Wiarę, wolność, y Króla, bo wiem, iż te razem złączone życie Rzeczypospolitey; rozprzężone zgon y upadek Rzeczypospolitey przynoszą.

Niech kto chce, iak chce ludzi Tron słodkim wyobrażeniem jednowładnego Panowania, y zagubienia tey wolności, od której Tron Polski naywięcey bierze zaszczytu, słowa iego niemogą być tylko śmiertelnym iadem, y szczęśliwość Króla, y szczęśliwość Obywatela truiącym.

Ja iedno mówię: nie masz szczęścia dla Królów Polskich, tylko być z Narodem, nie masz szczęścia dla Narodu Polskiego, tylko być z Królem. A tę prawdę, którą w Sercu noszę iak Polak, radbym ią iak Człowiek przelał do Serca wszystkich Królów Swiata, przelał do Serca wszystkich Ich Poddanych.

A

Kto

Kto inaczej Wafzey Królewskiej Mości mówi, bogdayby przepadł, bogdayby imię jego odtąd Polaka niegodne, wieczną nie-
pamięcią zasfute zostało.

Powiem jeszcze: chcieli Wafza Królewka Mość widzieć Na-
ród sławnym, chcieli nad innych Królów, sam być większym
Królem, bierz się z Narodem, stotyśięcy ferc wolnych, ciśnie się
do Wafzey Królewskiej Mci, przemów Królu, a uznasz, iż nie
masz jednowładniejszego Panowania, iak te, które miłość Podda-
nych ku Królom swoim im daie.

Jeżeli w tych nieszczęśliwych, a day BOZE nie ostatnich ię-
fzcie Rzeczypospolitey czasach pełnić obowiązki Urzędu Hetmań-
skiego jest to iedno, co być za oddaną Buławę wdzięcznym?
Królu masz mię wdzięcznym: jeżeli ustawnie na czele woyska stoiać
być ustawnie obroną Króla y Narodu, jest iedno, co być Hetma-
nem? Królu masz mię Hetmanem: jeżeliby zaś iedno było być
Hetmanem, co odstąpić praw starych cla Buławy? Panie, wolność
wziąć nazad Buławę, zostanie przy mnie cnota, y będę w potrze-
bie za rozkazem Obywatelów Hetmanów Obywatelom bez Buła-
wy, tak iak dziś Hetmanię Woysku przy Buławie.

Jeść BOG y czuwa nad losem Polski, przydzie czas kiedy,
Król y Naród otworzywszy lepiej Oczy nad własnym a wspólnym
nieszczęściem, poznaią, iż im być z sobą potrzeba. Kiedy Oby-
watele patrzaiąc na Tron, nie uyrzą w Królu, tylko Oyca, a
wzajem Król nie uyrzy w Poddanych swoich, tylko Synów ko-
ronnych, kiedy obrazić Tron będzie dla Nieprzyjaciół Oycyzny
iedno, co obrazić Naród cały a wzajem pokrzywdzenie iednego
z Obywatelów Król biorąc za swoje, ponieście pęctężne swe ra-
mie, na Obrone tego, który Pana y Króla swego, życiem zastę-
pić był gotów. W ten czas Krew leiać przy dostojństwie Wa-
fzey Królewskiej Mości y Oycyzny, pokażę Swiatu, iż za od-
daną mi Buławę umiem bydź wdzięcznym. A Wafza Królewka
Mość nauczył Królów, iż nie chciałeś Mię mieć tylko cnotliwie
wdzięcznym.

Jdę do Rzeczypospolitey, idę do Seymu. Tak się Panu BO-
GU podobało, aby to, co za Przodków naszych było lekarstwem
Rzeczypospolitey, za nas trucizną Rzeczypospolitey stało się. Dźwi-
gały Rzeczypospolite w okropnych na nią ciosach Konfederacye, w
naszym wieku Konfederacye, w nieszczęścia Rzeczypospolite po-
grążyły.

Szło

Szło nam nieszczęście po nieszczęściu, Konfederacya Seymowa po Konfederacyi Seymowej, Cios po Ciofie, a szło nie, przerwany ciąg przez lat kilkanaście. Zaczęła smutną scenę Konfederacya Seymu Konwokacyjnego, poszła za nią Radomska, gorzka od pierwszej; nastąpiła Konfederacya przeszła ostatnia, która ciosami swemi na Ojczyznę zpuszczonemi, tamte dwie przewyższyła, przyшло nakoniec do dzisiejszey, day BOŻE ostatniey, a którey się Ja (wybaczcie Prześwietne Stany że powiem) równie tak iak y tamtych lękam się y obawiam.

Była przemoc na pierwszej, y Zamek Żołnierzem był opasany. Była przemoc na drugiej, y wzięto w niewolę Senatorów y Posła. Była przemoc na trzeciej y Warszawa pod wartą zostawała. Jest przemoc y na czwartej która pierwszych idąc Torem, tym ich jeszcze przewyższa, iż Posłów Legalnych, Posłów według prawa obranych, bez Sądu, bez Rugów, bez wyvodu, bez wysłuchania, nawet z tej Prześwietney Izby wyłączyła. A od Prawodawstwa y od wspólnego Seymowania odłączyła.

Y cóż dobrego dla Ojczyzny Prześwietne Zgromadzone Stany, z teraźniejszego Seymu spodziewać się mamy, kiedy tych tylko Posłów miano, których za Posłów mieć chciano, a nie tych, których Woiewodztwa y Prawo postanowiły. Kiedy wybranych nawet Posłów do Izby Poselskiej nie puszczono, kiedy Marszałek Seymowy w Izbie Poselskiej y nie był, y nie był za Marszałka Seymowego obrany, kiedy tu w tej Prześwietney Izbie zgromadzeni, *Senotus Arbitris* mimo zwyczaju Narodowego seymujemy.

Jeżeli na dniu pierwszym seymowania była impozycya; cóż będzie na drugim, cóż będzie na ostatnim? Ach za prawdę Prześwietne Zgromadzone Stany iakiegóż się końca spodziewać mamy, kiedy początki Jego są Nam tak okropne.

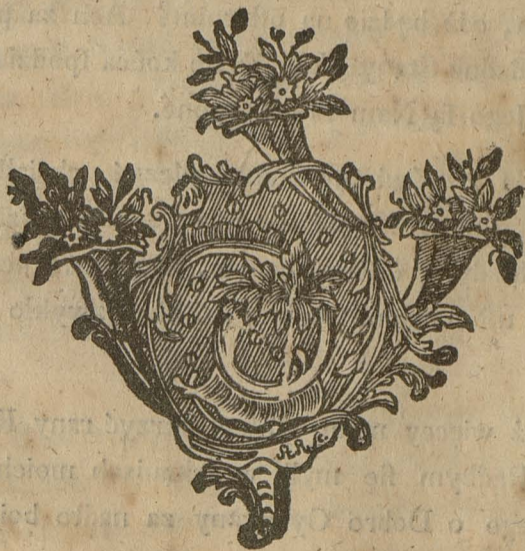
Chciałbym Ja Prześwietne Stany milczyć, chciałbym się iakowas Dobra publicznego karmić na tym Seymie nadzieją. Ale bią w oczy przykłady, y doświadczenia, które nas uczą, iż iakim krokiem co jest ustanowione, takim krokiem zwykło się utrzymywać.

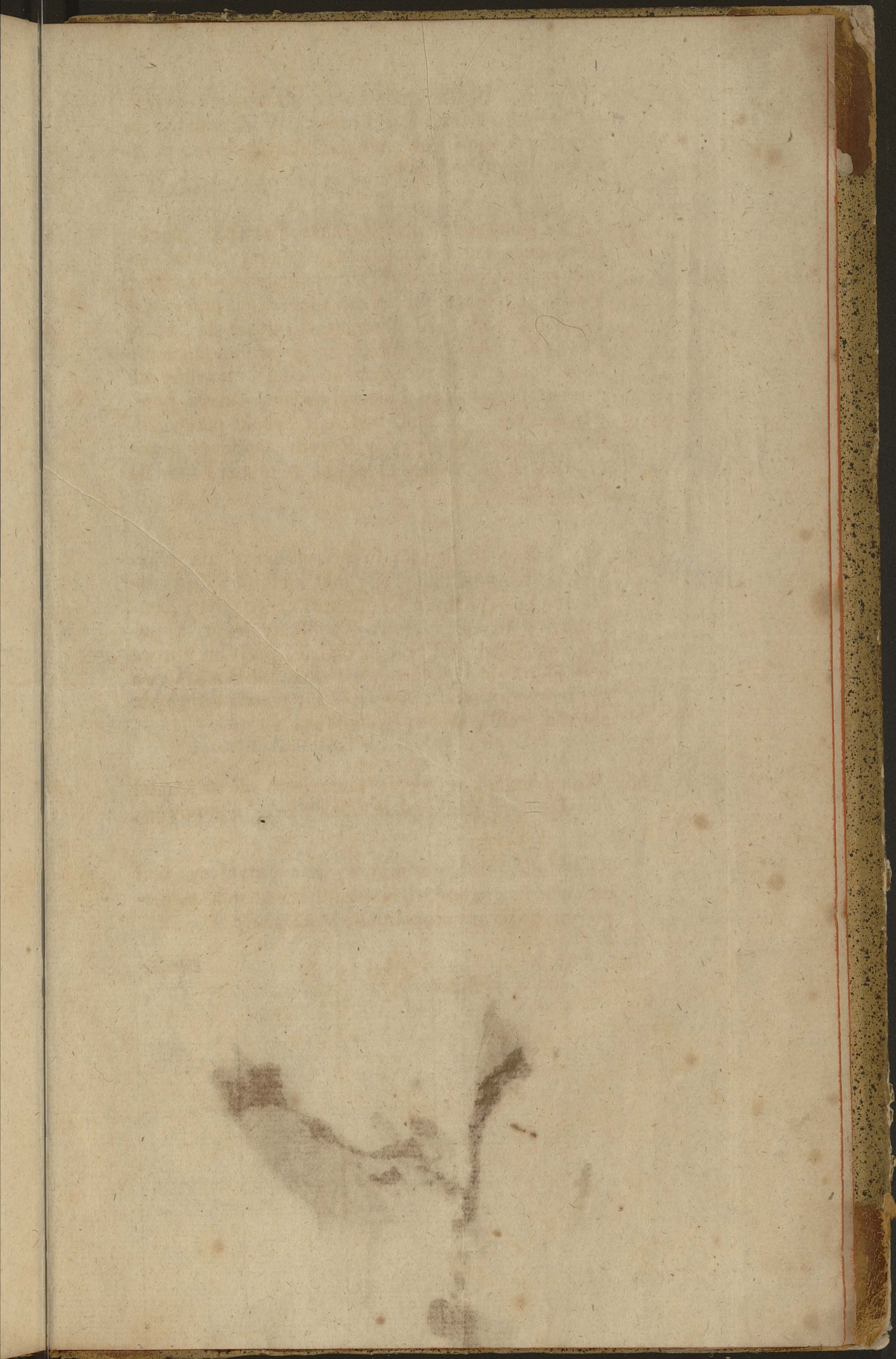
Niechę już więcej moim głosem iatrzyć rany Rzeczypospolitey y Moie. Radbym się mylił w lękaniach moich, radbym za nadto troskliwego o Dobro Ojczyzny za nadto bojaźliwego, za

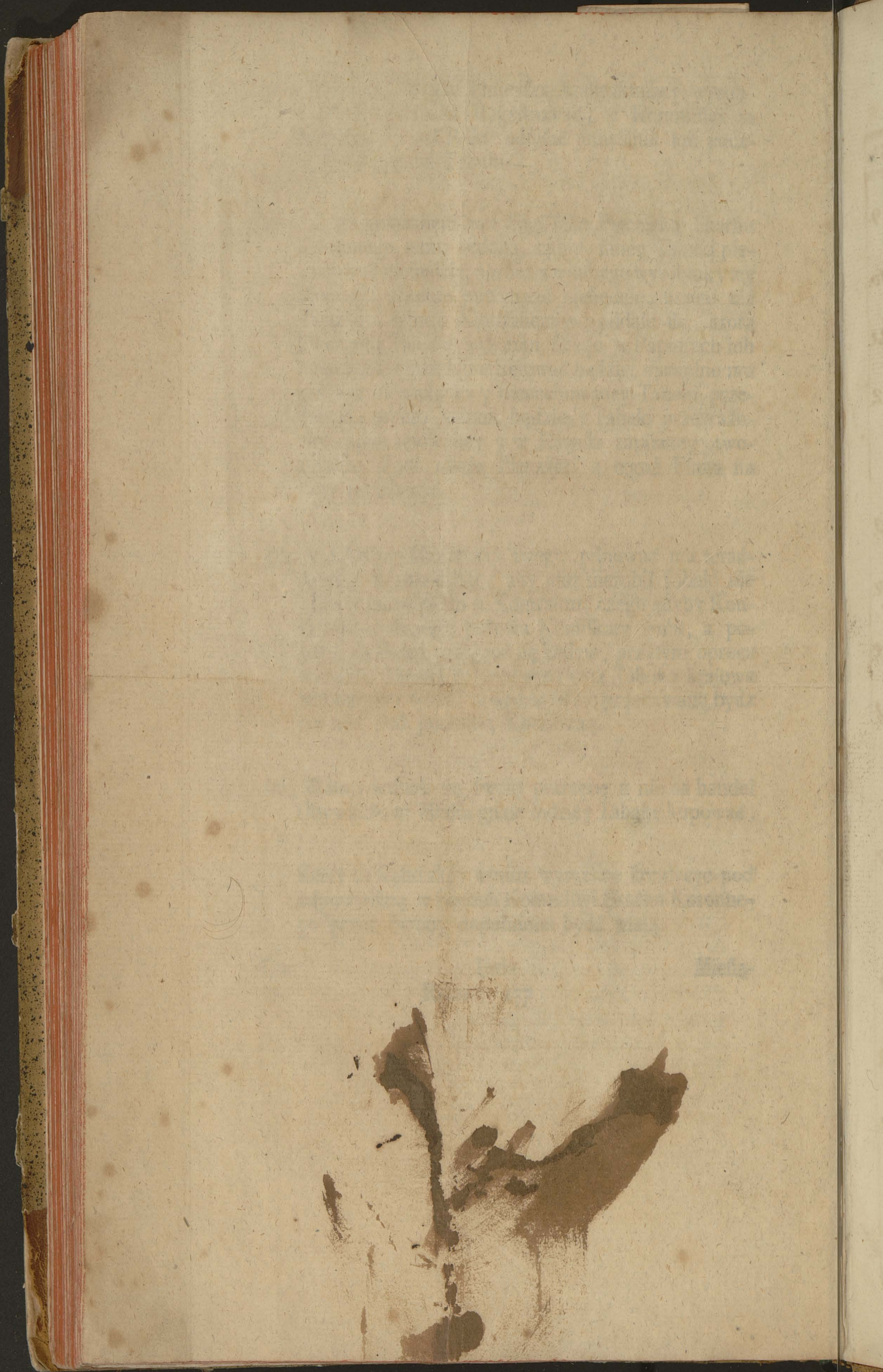
nadto podeyrzliwego był poczytany; byle Mi wolność Moja cała
była. byleby ten Seym infzy miał koniec, niż go Nam początko-
we Dzieła Jego zapowiadaia.

Tego zaś zamilczyć nie mogę, iż oddalenie Połłów Legalnych
od Prawodawstwa y od Seymowania, iest krzywdą zacnych Mę-
żów, iest krzywdą Prawa, iest krzywdą Prześwietnych Woie-
wództw, a zatym iest krzywdą Narodu, tudzież iż to iest zało-
żony fundament Kraiowego między naypierwszemi Domami roz-
różnienia, za którym co idzie, koždy z Nas żyjący wie, bo ko-
żdy żyjący na to patrzal.

Dopraszam się więc Prześwietnych zgromadzonych Stanów,
aby owi oddaleni od Seymu Mężowie, ktorzy Nam we wszystkim
równi; ani zacnością Urodzenia, ani miłością Oyczyzny, nikomu
tu z Nas zafiadaiających naprzód nie dadzą, byli do tey Prześwietney
Izby y do współ Prawodawstwa przypuszczeni. Niech Prawo na
Nich wyrok kładzie, niech mieysca swe Poselskie opuszczaią, iесли
Ich Prawo od tych mieysc oddali. Niech ie zafiadaia, iесли Pra-
wo zafiadać ie Im dozwała. Mówić zaś iż *Sancitum* Prześwietney
Konfederacyi iuż temu zagroziło (która to Kónfederacya nie
może Prawa stanowić na Seym, bo sama pod Prawo Seymu pod-
pada) iest to iedno co powiedzieć; gwałt tak chciał, gwałt tak
postanowił, gwałt tak utrzyma,

REGISTER

Konstytucyi y Mowow w tej
Książce Inayduigcychse
Roku 1776.
WYDANYCH

	Folio
Akt Konfederacyi Generalney oboyyga Narodow	1.
Mowa IW ^o Mokronoskiego S. W. Korony Marszał ka Konfederacyi przy zagaieniu Seymu miana	2.
Mowa IW ^o Oginskiiego S. W. Litt. Marszałka Konfederacyi W. Litt.	3.
Nota od Departamentu Interessow Cudzo- ziemskich, do W. Graffa de Stachelberg Posta Rosyiskiego	4.
Respons na Tej Note	5.
Mowa IW ^o Rzewuskiego Hetmana Pol. Kor.	6.
----- IW Lipskiego Karstela Seczy	7.
Mowa Krola Imzi	8.

REGISTR.

	Str.
Wiersze na pochwałę W ^o Mohronoskiego	9.
Mowa W ^o Kraszewskiego S. W. Korony	10.
W Ogińskiego Marszałk. K. W. Litt.	11.
Douffala Łowczego N. Litt.	12.
Moc Ratyfikacji z Dworem Rosyjskim	13.
Mowa W ^o Olizara Stolm. Korony	14.
Kosiatkowskiego	15.
Gurowskiego Marszałka N. Litt.	16.
Deputacya do examinowania Rady Nieustającej	17.
Zdanie W. Xęcia Lubomirskiego Marszałka W ^o Korony	18.
Mowa W ^o Rzewuskiego Hetmana P. Kor.	19.
Zdanie W. Branickiego Hetmana W ^o Korony	20.
Głos W ^o Nowowiejskiego Łowczy Wyszocy	21.

ordynacya

REGISTR

	Folio
Ordynacya Sądów Sejmowych	22
Mowa W. Gurouskiego Kawalek Przemyski	23
X. Młodziejewskiego Biskupa Poznański	24
Moc Ratyfikacyi z Dworem Wiedenskim	25
Mowa W. Olizara S. N.	26
Moc Ratyfikacyi Konwencyi Granicznej z Dworem Berlińskim	27
Powinności y Władza Departamentów w Radzie Niewstaigcey	28
Zdanie W. A. Lubomirskiego Marszałka Wielki	29
Votum Jegoz	30
Mowa W. Kosciatkowskiego	31
Akt Konwencyi między N. Królem Sycyjskim y Rzplta, a między Królem Sycyjskim Pruskim dla ułożenia granic	32

REGISTR.

	Folio
Objasnienie Ustanowienia Rady Nieustajacey	33
Zdanie W ^o Oginskiiego Hetmana W ^o W ^o	34
Branickiego Hetmana W ^o Korony	35
Mowa W ^o Markowskiiego Stolnika Mielay	36
W ^o Arzewickiego Hetmana a D ^o Korony	37
Zdanie W ^o Chreptowicza D ^o Kam ^o W ^o	38
Mowa Króla Imji	39
Deklaracya o Komisaryach y Remisyach z przeszlego Seymu wypadtych	40
Mowa W ^o Wiszowatego	41
Bouffata	42
Zdanie W ^o Lubomirskiego Marszala W ^o Korony	43
Projekt względem orzeczenia S ^o dyu o Bywatełow R ^o	44
Zmniejszenie Expensy Cywilney przez Tęczy podane	45
Mowa W ^o Gurovskiego Karzta Przem ^o	46
Malachowskiiego W ^o Sierag	47

REGISTR.

	Folio
Głos Jona Sanguszkha Wdy Wolyny - - - - -	48.
- - - - - W Markowskiego - - - - -	49.
- - - - - Korzeniewskiego - - - - -	50.
- - - - - Bukara - - - - -	51.
- - - - - Bierzynskiego Kaszt. Zytomir - - - - -	49.
- - - - - Zielinskiego - - - - -	52.
- - - - - Sierakowskiego - - - - -	53.
- - - - - Rzewuskiego H. B. K. 10 Olni - - - - -	54.
- - - - - Jegor - - - - - 12 Olni - - - - -	55.
- - - - - Bierzynskiego - - - - -	56.
Dochody Skarbu Koronnego - - - - -	57.
Wydatki Koronne - - - - -	58.
Mowa W Markowskiego - - - - -	59.
Uwspieczenie Summ Ziemskich y Pojezuickich. - - - - -	60.
Obiasnienie Legis sumptuarie - - - - -	61.
Universal der Kron - Schatz - Commission in Auschung des Schnupf und Rauch Taback Kommissio R - plter Skarbu Koronnego - Wlaka	62.
	63.
	64.

1650

1650

1650

1650

1650

1650

1650

1650

1650

1650

1650

1650

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

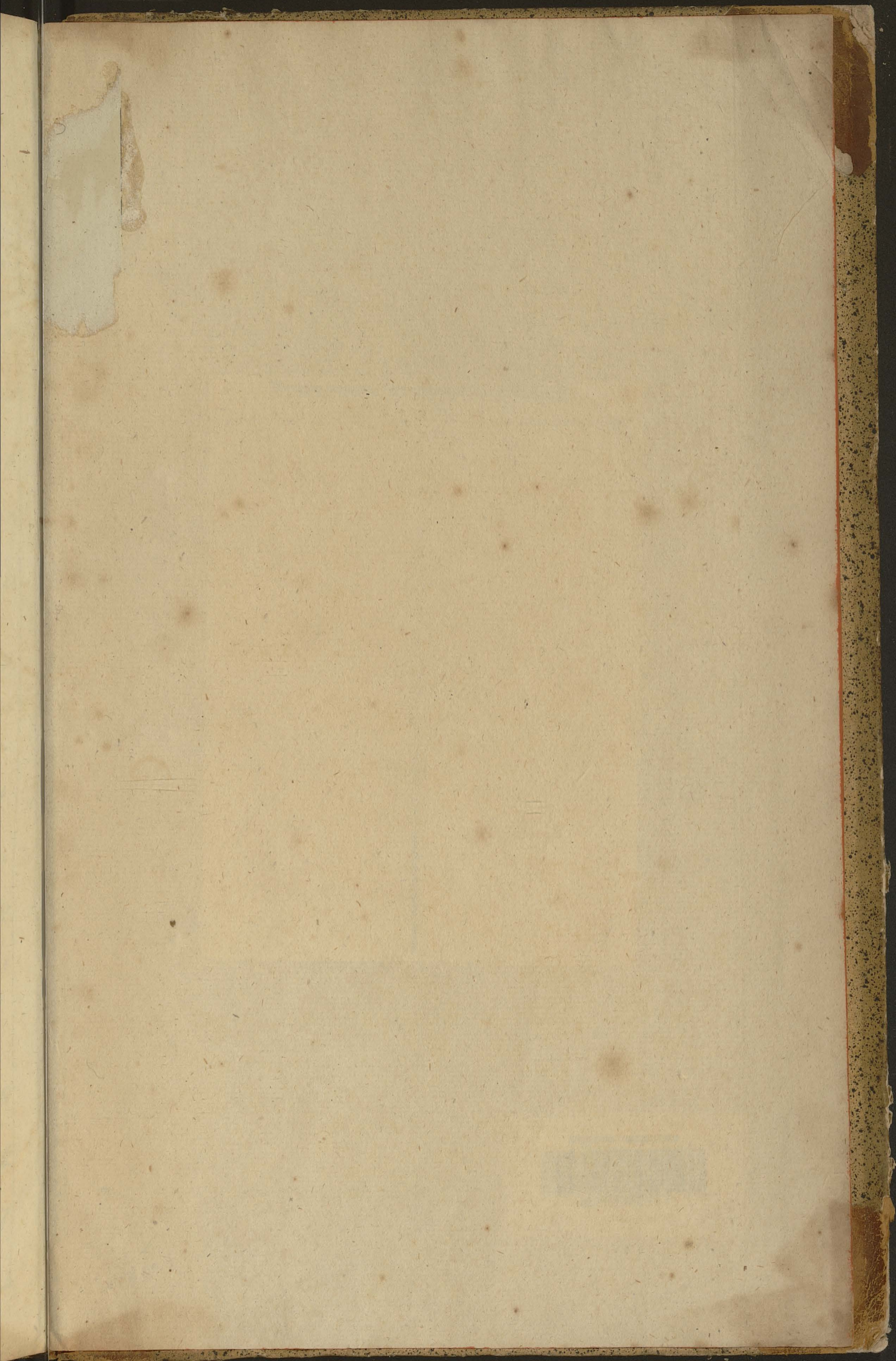
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

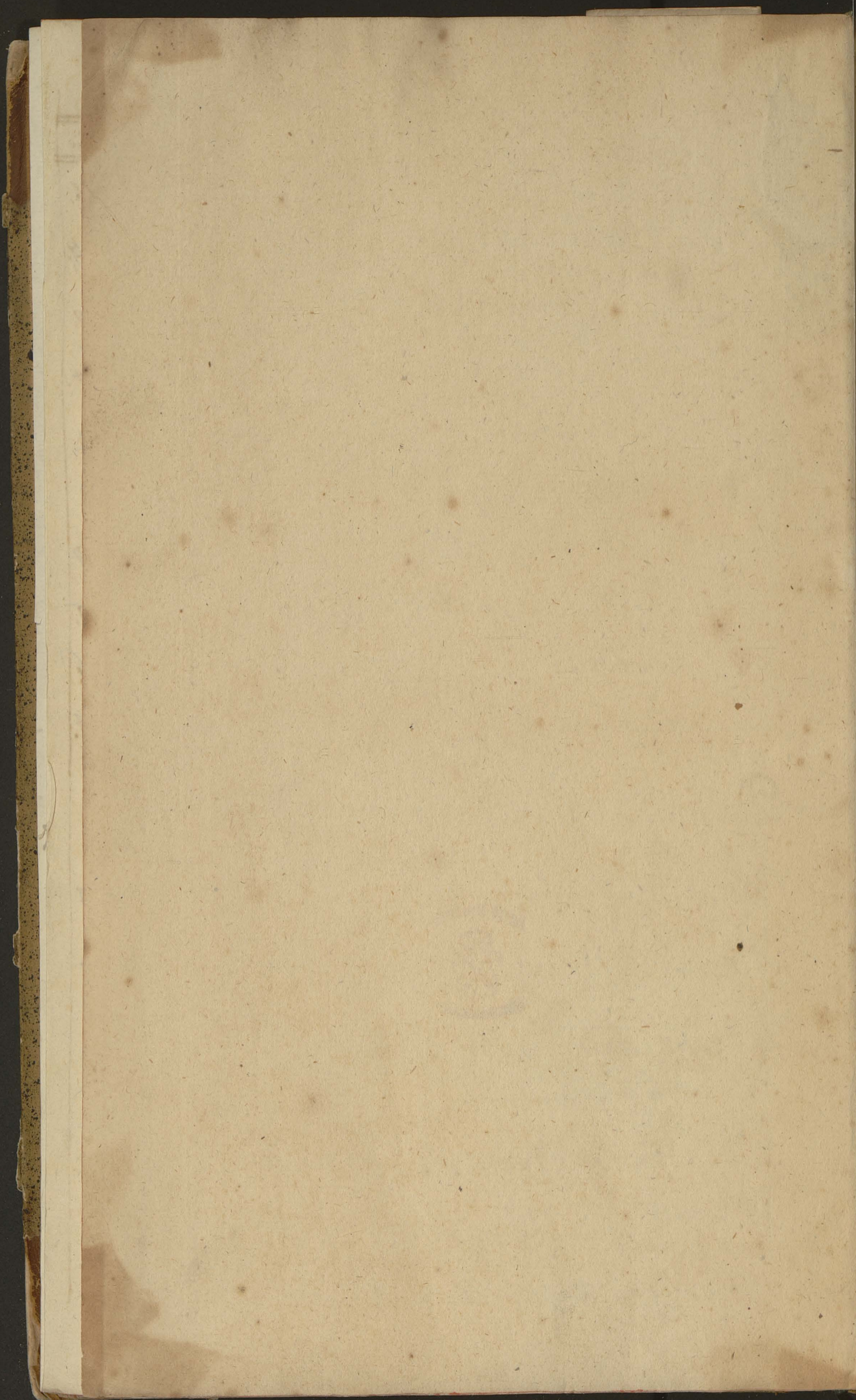
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side.

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0022117

2-166.

